

CĂTRE CETĂȚENII RUSIEI !¹

Guvernul provizoriu a fost răsturnat. Puterea de stat a trecut în mâinile Comitetului militar-revoluționar — organ al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care se află în fruntea proletariatului și garnizoanei din Petrograd².

Cauza pentru care a luptat poporul — propunerea imediată a unei păci democratice, desființarea proprietății moșierești asupra pământului, controlul muncitoresc asupra producției, crearea guvernului sovietic — această cauză este asigurată.

Trăiască revoluția muncitorilor, soldaților și țăranilor !

*Comitetul militar-revoluționar
de pe lângă Sovietul de deputați
ai muncitorilor și soldaților
din Petrograd*

25 octombrie 1917, ora 10 dimineața.

„*Rabocii i Soldat*” nr. 8
din 25 octombrie (7 noiembrie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ȘEDINȚA SOVIETULUI DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR
ȘI SOLDAȚILOR DIN PETROGRAD
25 OCTOMBRIE (7 NOIEMBRIE) 1917³

1

RAPORT CU PRIVIRE
LA SARCINILE PUTERII SOVIETELOR

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarăși ! Revoluția muncitorilor și țăranilor, despre a cărei necesitate au vorbit întotdeauna bolșevicii, s-a înfăptuit.

Care este însemnătatea acestei revoluții a muncitorilor și țăranilor ? În primul rând, însemnătatea acestei revoluții constă în faptul că vom avea un guvern sovietic, propriul nostru organ al puterii, fără nici un fel de participare a burgheziei. Masele asuprite vor crea ele însele puterea de stat. Vechiul aparat de stat va fi sfărâmat din temelii și va fi creat un nou aparat de conducere : organizațiile sovietice.

De azi înainte, în istoria Rusiei începe o nouă epocă, și această revoluție rusă, cea de-a treia, trebuie să ducă, în ultimă instanță, la victoria socialismului.

Una dintre sarcinile noastre imediate este necesitatea de a pune neîntârziat capăt războiului. Dar pentru toată lumea este limpede că, pentru a pune capăt acestui război, strâns legat de actuala orînduire capitalistă, trebuie să doborîm capitalul însuși.

În această privință ne va ajuta mișcarea muncitorească mondială, care de pe acum începe să se dezvolte în Italia, Anglia și Germania.

Pacea dreaptă, imediată, propusă de noi democrației internaționale, va trezi pretutindeni un puternic răsunset în rîndurile maselor proletare internaționale. Pentru a întări încrederea proletariatului, trebuie ca toate tratatele secrete să fie imediat date publicității⁴.

În Rusia, o foarte mare parte dintre țărani au spus : am făcut destul jocul capitaliștilor, — să mergem cu muncitorii. Numai printr-un singur decret, care va desființa proprietatea moșierească, vom câștiga încrederea țărănimii. Țăranii vor înțelege că salvarea lor constă numai în alianța cu muncitorii. Vom institui un adevărat control muncitoresc asupra producției.

Acum am învățat să activăm uniți. O dovadă în acest sens este revoluția care abia a avut loc. De partea noastră este forța organizării maselor, care va învinge totul și va duce proletariatul la revoluția mondială.

Acum trebuie să ne ocupăm de construirea statului socialist proletar în Rusia.

Trăiască revoluția socialistă mondială ! (Aplauze furtunoase.)

2

REZOLUȚIE

Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd salută revoluția victorioasă a proletariatului și a garnizoanei din Petrograd. Sovietul subliniază îndeosebi coeziunea, organizarea și disciplina, precum și unanimitatea deplină de care au dat dovadă masele în această insurtecție nesângeroasă, cum puține au fost, și încununată de un succes rar întâlnit.

Sovietul își exprimă convingerea nestrămutată că guvernul muncitoresc și țărănesc, care va fi creat de revoluție ca guvern sovietic și care va asigura sprijinirea proletariatului orășenesc de către întreaga masă a țărănimii sărace, că acest guvern va păși ferm spre socialism, singura cale pentru a salva țara de calamitățile nemaipomenite și de urgia războiului.

Noul guvern muncitoresc și țărănesc va propune fără întârziere o pace democratică dreaptă tuturor popoarelor beligerante.

El va desființa fără întârziere proprietatea moșierească asupra pământului și va da pământ țăranilor. El va institui controlul muncitoresc asupra producției și repartiției produselor și va stabili controlul întregului popor asupra băncilor, pe care le va transforma totodată într-o întreprindere de stat unică.

Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd cheamă pe toți muncitorii și întreaga țărănime să sprijine cu toată energia și cu un devotament nețărmurit revoluția muncitorilor și țăranilor. Sovietul își exprimă

convingerea că muncitorii de la orașe, în alianță cu țărănimea săracă, vor da dovadă de o disciplină tovarășească de nezdruccinat, vor crea o ordine revoluționară fermă, necesară pentru victoria socialismului.

Sovietul este convins că proletariatul din țările Europei occidentale ne va ajuta să ducem cauza socialismului la o victorie deplină și trainică.

„Izvestiia C.E.C.” nr. 207
din 26 octombrie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

AL DOILEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR DIN RUSIA ⁵

25—26 OCTOMBRIE (7—8 NOIEMBRIE) 1917

Publicat : apelul „Către muncitori, soldași și țărani !” — la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917, în ziarul „Rabocii i Soldat” nr. 9 ; rapoartele asupra păcii și asupra pământului, cuvântul de încheiere la raportul asupra păcii — la 10 noiembrie (28 octombrie) 1917, în ziarele „Pravda” nr. 171 și „Izvestiia C.E.C.” nr. 209 ; Decretul asupra păcii — la 9 noiembrie (27 octombrie) 1917, în ziarele „Pravda” nr. 170 și „Izvestiia C.E.C.” nr. 208 ; Decretul asupra pământului — 10 noiembrie (28 octombrie) 1917, în ziarele „Pravda” nr. 171 și „Izvestiia C.E.C.” nr. 209 ; hotărîrea cu privire la formarea guvernului muncitoresc și țărănesc — la 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, în ziarul „Rabocii i Soldat” nr. 10

Se tipărește : apelul și hotărîrea — după textul apărut în ziarul „Rabocii i Soldat” ; rapoartele asupra păcii și asupra pământului, cuvântul de încheiere la raportul asupra păcii — după textul apărut în ziarul „Pravda” ; decretul asupra păcii și asupra pământului — după textul apărut în ziarul „Izvestiia C.E.C.”

СЛЕДСТВЕННАЯ ВЕЧЕРНЯЯ ГАЗЕТА

РАБОЧИЙ И СОЛДАТЪ

Органъ Петроградскаго Съюза Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ

№ 6 ПЕРИОД. 1917 г.

№ 1125 ЦЕНА 20 К.

№ 9.

Четвергъ, 26 Октября (8 ноября нов. ст.) 1917 года.

№ 9

Адресъ почтовый и редакц. Смольный Институтъ, 3-й этажъ, Выходъ № 30 (Тел. 115-16, 106-62, 96-60, 96-61, 96-62, 96-63, 96-64, 96-65, 96-66, 96-67, 96-68, 96-69, 96-70, 96-71)

РАБОЧИМЪ, СОЛДАТАМЪ и КРЕСТЬЯНАМЪ!

Второй Всероссийскій Съездъ Советовъ Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ открылся. На немъ представлено громадное большинство Советовъ. На съездъ присутствуетъ и рядъ делегатовъ отъ крестьянскихъ Советовъ. Полномочія солдатскаго Ц. И. К. окончилась. Опираясь на волю громаднаго большинства рабочихъ, солдатъ и крестьянъ, опираясь на совершившееся въ Петроградъ победоносное возстаніе рабочихъ и гарнизона, Съездъ беретъ власть въ свои руки.

Временное Правительство вынуждено. Большинство членовъ Временнаго Правительства уже арестовано.

Советская власть предложитъ немедленный демократическій миръ всемъ народамъ и немедленное перемирие на всѣхъ фронтахъ. Она обезпечиваетъ безвозмездную передачу помещичьихъ, удѣльныхъ и монастырскихъ земель въ распоряженіе крестьянскихъ комитетовъ, отстоитъ права солдата, проведетъ полную демократизацію армии, установитъ работный контроль надъ производствомъ, обезпечитъ своевременный союзъ Учредительнаго Собранія, обезпечитъ доставку хлеба въ города и предметовъ первой необходимости въ деревню, обезпечитъ асъзъ націямъ, населяющимъ Россію, поднятое право на самоопредѣленіе.

Съездъ постановляетъ вся власть на мѣстахъ переходить къ Советамъ Рабочихъ, Солдатскихъ и Крестьянскихъ депутатовъ, которые и должны обезпечить подлинный революціонный порядокъ.

Съездъ призываетъ солдатъ въ оцепляхъ къ бдительности и стойкости. Съездъ Советовъ увѣренъ, что революціонная армія сумеетъ защитить революцію отъ всякихъ посягательствъ империализма, пока новое правительство не добьется заключенія демократическаго мира, который оно непосредственно предложитъ всемъ народамъ. Новое Правительство приметъ всѣ мѣры къ тому, чтобы обезпечить революціонную армію всемъ необходимымъ, путемъ рѣшительной политики реквизицій и обложкии вышшихъ классовъ, а также улучшить положеніе солдатскихъ семей.

Корниловцы — Керенскій, Калединъ и др. дѣлаютъ попытки вести войска въ Петроградъ. Несколько отрядовъ обманнымъ путемъ вынуждены Керенскіяхъ перешли на сторону возставшаго народа.

Солдаты, окажите активное противодействие корниловцу Керенскому! Будьте на сторожѣ!

Жельзнодорожники, оставявливайте всѣ эшалоны, посылаемые Керенскимъ на Петроградъ!

Солдаты, рабочіе, служащіе, — въ вашихъ рукахъ судьба революціи и судьба демократическаго мира!

ДЯ ЗДРАВСТВУЕТЪ РЕВОЛЮЦІЯ!

Всероссійскій Съездъ Советовъ
Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ
Делегаты отъ Крестьянскихъ Советовъ

Prima pagină a ziarului „Rabocii i Soldat” nr. 9
din 26 octombrie (8 noiembrie) 1917, cu apelul „Către muncitori,
soldați și țărani!”, scris de V. I. Lenin

Micșorât

1

CĂTRE MUNCITORI, SOLDAȚI ȘI ȚĂRANI !

Cel de-al doilea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia, la care este reprezentată imensa majoritate a Sovietelor, este deschis. La congres participă și un număr de delegați ai Sovietelor de țărani. Mandatul Comitetului Executiv Central, care ducea o politică conciliatoare, a luat sfârșit⁶. Sprijinindu-se pe voința imensei majorități a muncitorilor, soldaților și țăranilor, sprijinindu-se pe insurecția victorioasă a muncitorilor și a garnizoanei din Petrograd, congresul ia puterea în mâinile lui.

Guvernul provizoriu a fost doborât. Cei mai mulți dintre membrii guvernului provizoriu au și fost arestați.

Puterea sovietică va propune tuturor popoarelor o pace democratică imediată și un armistițiu imediat pe toate fronturile. Ea va asigura trecerea fără despăgubire a pământurilor moșierești, ale coroanei și mănăstirești la dispoziția comitetelor țărănești, va apăra drepturile soldatului, înfăptuind deplina democratizare a armatei, va institui controlul muncitoresc asupra producției, va asigura convocarea la timp a Adunării constituante, se va îngriji ca orașele să fie aprovizionate cu pîine și satele cu articole de primă necesitate, va asigura tuturor națiunilor care trăiesc în Rusia dreptul real la autodeterminare.

Congresul hotărăște : întreaga putere locală trece în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, care trebuie să asigure o ordine cu adevărat revoluționară.

Congresul cheamă soldații din tranșee să dea dovadă de vigilență și fermitate. Congresul Sovietelor este convins că armata revoluționară va ști să apere revoluția împotriva tuturor atentatelor imperialismului, pînă cînd noul guvern va obține încheierea unei păci democratice, pe care o va propune direct tuturor popoarelor. Noul guvern va lua toate măsurile pentru a asigura armatei revoluționare toate cele necesare printr-o politică hotărîită de rechiziții și de impunere a claselor avute; de asemenea va îmbunătăți situația familiilor soldaților.

Korniloviștii — Kerenski, Kaledin și alții — fac încercări de a aduce trupe împotriva Petrogradului. Cele cîteva detașamente pe care Kerenski le-a pus în mișcare prin înșelăciune au trecut de partea poporului răsculat.

Soldați, opuneți o rezistență energetică kornilovistului Kerenski! Fiți cu ochii în patru!

Muncitori de la căile ferate, opriți toate eșaloanele pe care Kerenski le trimite împotriva Petrogradului!

Soldați, muncitori, slujbași, — soarta revoluției și soarta păcii democratice este în mîinile voastre!

Trăiască revoluția!

*Congresul general al Sovietelor de deputați
ai muncitorilor și soldaților din Rusia*

Delegații Sovietelor de țărani

*Scris la 25 octombrie
(7 noiembrie) 1917*

2

RAPORT ASUPRA PĂCII
26 OCTOMBRIE (8 NOIEMBRIE)

Problema păcii este o problemă arzătoare, problema nevralgică a zilelor noastre. Despre această problemă s-a vorbit și s-a scris mult, și probabil că și voi toți ați dezbătut-o de multe ori. Permiteți-mi deci să dau citire declarației pe care va trebui s-o publice guvernul ales de voi.

DECRET ASUPRA PĂCII

Guvernul muncitoresc și țărănesc, care a fost creat de revoluția din 24—25 octombrie și care se sprijină pe Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, propune tuturor popoarelor beligerante și guvernelor lor să înceapă imediat tratativele în vederea încheierii unei păci democratice drepte.

Guvernul consideră că pacea dreaptă sau democratică, dorită cu atîta ardoare în toate țările beligerante⁷ de majoritatea covârșitoare a muncitorimii și a claselor de oameni ai muncii, istovite, chinuite și sleite de pe urma războiului, — pacea pe care, după doborîrea monarhiei țariste, muncitorii și țăranii ruși au cerut-o stăruitor și cu toată hotărîrea este o pace imediată, fără anexiuni (adică fără cotropirea unor teritorii străine, fără alipirea cu forța a altor naționalități) și fără contribuții.

Guvernul Rusiei propune tuturor popoarelor beligerante încheierea imediată tocmai a unei asemenea păci, declarîndu-se gata să întreprindă imediat, fără cea mai mică înțîrziere, toate demersurile necesare pînă în momentul în

care toate condițiile acestei păci vor fi fost definitiv ratificate de către adunările împuternicite ale reprezentanților poporului din toate țările și ai tuturor națiunilor.

Potrivit sentimentului de justiție al democrației în general și al claselor de oameni ai muncii în special, prin anexarea sau cotopirea unor teritorii străine, guvernul înțelege orice alipire a unei naționalități mici sau slabe la un stat mare sau puternic fără consimțământul și dorința — exprimate precis, clar și de bunăvoie — ale acestei naționalități, indiferent când a fost săvârșită această alipire forțată și indiferent de gradul de dezvoltare sau de înapoiere al națiunii alipite cu forța sau reținute cu forța în granițele statului respectiv. Și, în sfârșit, indiferent dacă această națiune trăiește în Europa sau în depărtate țări de peste ocean.

Dacă o națiune oarecare este reținută cu forța în granițele statului respectiv, dacă în ciuda dorinței exprimate de ea — indiferent dacă este exprimată prin presă, prin adunări populare, prin hotărâri ale partidelor sau prin revolte și insurecții împotriva asupririi naționale —, dacă acestei națiuni nu i se acordă dreptul ca, prin vot liber și în urma retragerii complete a trupelor națiunii anexante sau, în general, ale națiunii mai puternice, să rezolve fără cea mai mică constrângere problema formei de existență a ei ca stat, alipirea ei constituie o anexiune, adică o cotopire și o silnicie.

Guvernul consideră drept cea mai mare crimă împotriva omenirii continuarea acestui război, purtat pentru împărțirea între națiunile puternice și bogate a națiunilor slabe cotoprite de ele, și declară solemn că este gata să semneze imediat clauzele unei păci care să pună capăt acestui război pe baza condițiilor mai sus arătate, deopotrivă de drepte pentru toate națiunile, fără excepție.

Totodată, guvernul declară că el nu consideră nicidecum condițiile de pace mai sus arătate ca fiind ultimative, cu alte cuvinte, el este de acord să examineze și orice alte condiții de pace, insistînd doar ca ele să fie cît mai grabnic propuse de către oricare dintre țările beligerante și ca propunerile privitoare la condițiile de pace să fie făcute cît mai clar și absolut fără nici un echivoc sau secret.

Guvernul desființează diplomația secretă, declarând că, în ceea ce-l privește, are intenția neclintită de a duce toate tratativele în mod absolut deschis, în fața întregului popor, și de a da fără întârziere publicității textul complet al tratatelor secrete pe care guvernul moșierilor și capitaliștilor le-a ratificat sau le-a încheiat începînd din februarie și pînă la 25 octombrie 1917. În măsura în care prin aceste tratate secrete se urmărește — așa cum este de cele mai multe ori cazul — asigurarea unor avantaje și privilegii pentru moșierii și capitaliștii ruși, menținerea sau extinderea anexiunilor velicorușilor, guvernul declară conținutul lor nul și neavenit, imediat și fără rezerve.

Propunînd guvernelor și popoarelor din toate țările să înceapă imediat și în mod deschis tratative pentru încheierea păcii, guvernul declară că, în ceea ce-l privește, este gata să ducă aceste tratative prin corespondență, prin telegraf, cît și pe calea unor discuții directe cu reprezentanții diferitelor țări sau într-o conferință a acestor reprezentanți. Pentru înlesnirea acestor tratative, guvernul numește un reprezentant plenipotențiar în țările neutre.

Guvernul propune tuturor guvernelor și popoarelor din toate țările beligerante încheierea imediată a unui armistițiu, considerînd că, în ceea ce-l privește, este de dorit ca acest armistițiu să fie încheiat pe cel puțin 3 luni, adică pe un termen în cadrul căruia să fie pe deplin posibilă atît terminarea tratativelor de pace duse cu participarea reprezentanților tuturor popoarelor sau națiunilor, fără excepție, atrase în război sau silite să ia parte la el, cît și convocarea unor adunări împluternicite ale reprezentanților poporului din toate țările în vederea ratificării definitive a condițiilor de pace.

Adresînd aceste propuneri de pace guvernelor și popoarelor tuturor țărilor beligerante, guvernul provizoriu muncitoresc și țărănesc al Rusiei se adresează de asemenea, și în special, muncitorilor conștienți ai celor trei națiuni, cele mai înaintate ale omenirii, și ai celor mai mari state care participă la actualul război: Anglia, Franța și Germania. Muncitorii acestor țări au adus cele mai mari servicii cauzei progresului și socialismului: exemplele mărețe

ale mișcării cartiste din Anglia⁸, revoluțiile de importanță istorică mondială săvârșite de proletariatul francez, în sfârșit lupta eroică dusă împotriva legii excepționale din Germania⁹, precum și activitatea îndelungată, fermă, disciplinată, care poate servi drept model muncitorilor din lumea întreagă, în vederea creării organizațiilor proletare de masă în Germania. Toate aceste exemple de eroism proletar și de creație istorică sînt pentru noi o cheazășie că muncitorii din aceste țări vor înțelege că sarcina care le revine în momentul de față este de a izbăvi omenirea de ororile războiului și de consecințele lui, că acești muncitori, prin activitatea lor multilaterală, hotărîită, de o energie neprecupețită, ne vor ajuta să ducem la bun sfârșit cauza păcii și totodată cauza eliberării maselor muncitoare și exploatare ale populației de orice robie și de orice exploatare.

Guvernul muncitoresc și țărănesc, care a fost creat de revoluția din 24—25 octombrie și care se sprijină pe Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, trebuie să înceapă imediat tratative de pace. Apelul nostru trebuie să fie adresat atît guvernelor, cît și popoarelor. Nu putem ignora guvernele, căci aceasta ar face să se amîne posibilitatea de a încheia pace, iar unui guvern popular nu-i este îngăduit să facă un asemenea lucru ; dar n-avem dreptul să nu ne adresăm în același timp și popoarelor. Pretutindeni, guvernele și popoarele sînt în dezacord, și de aceea trebuie să ajutăm popoarele să intervină în problemele războiului și păcii. Noi vom apăra, desigur, prin toate mijloacele întregul nostru program cu privire la pacea fără anexiuni și fără contribuții. Nu ne vom abate de la linia acestui program, dar nu trebuie să lăsăm dușmanilor noștri posibilitatea de a declara că condițiile stipulate de ei sînt diferite de ale noastre și că, de aceea, n-are rost să înceapă tratative cu noi. Nu trebuie să le oferim această situație avantajoasă, prezentîndu-le condi-

țiile noastre sub formă de ultimatum. De aceea am și precizat că vom examina orice condiții de pace, orice propuneri. Să le examinăm nu înseamnă să le acceptăm: Vom aduce aceste condiții în discuția Adunării constituante, care va avea căderea să hotărască ce concesii se pot face și ce concesii nu se pot face. Noi luptăm împotriva minciunii guvernelor care în vorbă se declară toate pentru pace și pentru dreptate, iar în fapt duc războaie de cotropire și jaf. Nici un guvern nu va spune tot ceea ce crede. Noi însă sîntem împotriva diplomației secrete și vom lucra deschis, în fața întregului popor. Noi n-am închis și nu închidem ochii în fața greutăților. Războiului nu i se poate pune capăt printr-un refuz, războiului nu i se poate pune capăt de către o singură parte. Noi propunem un armistițiu de trei luni, dar nu respingem nici un termen mai scurt, pentru ca armata istovită să poată răsufla în voie măcar cîtva timp, și, în afară de aceasta, în toate țările civilizate trebuie să fie convocate adunări populare în vederea discutării condițiilor.

Propunînd încheierea imediată a unui armistițiu, ne adresăm muncitorilor conștienți din țările care au avut un mare aport la dezvoltarea mișcării proletare. Ne adresăm muncitorilor din Anglia, unde a existat mișcarea cartistă, muncitorilor din Franța, care în repetate rînduri au arătat prin insurecții toată forța conștiinței lor de clasă, și muncitorilor din Germania, care au luptat contra legii împotriva socialiștilor și au creat organizații puternice.

În manifestul din 14 martie, noi am propus să fie doborîți bancherii¹⁰; dar, în ceea ce ne privește, nu numai că nu i-am doborît pe ai noștri, dar am intrat chiar în alianță cu ei. Acum am doborît guvernul bancherilor.

Guvernul și burghezia vor depune toate eforturile pentru a se uni și pentru a înăbuși în sînge revoluția muncitorească și țărănească. Dar masele au tras suficiente învățăminte din cei trei ani de război. Dovadă: mișcarea sovietică din alte țări, răscoala din flota germană, înăbu-

șită de iuncherii călăului Wilhelm¹¹. În sfârșit, nu trebuie să uităm că nu trăim în fundul Africii, ci în Europa, unde totul poate fi aflat cu repeziciune.

Mișcarea muncitorească va reuși să-și impună punctul de vedere și va deschide calea spre pace și socialism. (Aplauze prelungite, care nu mai conținesc.)

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
LA RAPORTUL ASUPRA PĂCII
26 OCTOMBRIE (8 .NOIEMBRIE)

Nu mă voi referi la caracterul general al declarației. Guvernul pe care-l va crea congresul vostru va putea modifica punctele neesențiale.

Mă pronunț în mod hotărât împotriva ideii de a da cererii noastre de pace un caracter ultimativ. Caracterul ultimativ ar putea fi dezastruos pentru întreaga noastră cauză. Nu putem admite ca o abatere neînsemnată de la condițiile noastre să dea guvernelor imperialiste posibilitatea să afirme că nu s-au putut duce tratative de pace din cauza intransigenței noastre.

Vom trimite apelul nostru pretutindeni ; toată lumea îl va cunoaște. Condițiile propuse de guvernul nostru muncitoresc și țărănesc nu vor putea fi trecute sub tăcere.

Nu poate fi trecută sub tăcere revoluția noastră muncitorească-țărănească, revoluție care a doborât guvernul bancherilor și al moșierilor.

Dacă cererea ar fi ultimativă, guvernele ar putea să nu răspundă ; așa cum am redactat-o însă, ele vor fi nevoite să răspundă. Să știe oricine ce gândește guvernul său. Noi nu vrem secrete. Vrem ca guvernul să fie întotdeauna sub controlul opiniei publice din țara lui.

Ce va zice țăranul dintr-o gubernie îndepărtată dacă, în urma atitudinii noastre ultimative, el nu va putea și ce vor celelalte guverne ? El va zice : tovarăși, de ce ați exclus posibilitatea de a fi propuse orice condiții de pace ? Eu le-aș fi judecat, le-aș fi examinat, apoi aș fi dat mandat reprezentanților mei în Adunarea constituantă

cum să procedeze. Dacă guvernele nu vor cădea de acord, sînt gata să duc o luptă revoluționară pentru condiții drepte ; dar s-ar putea ca unor țări să li se pună asemenea condiții, încît eu să fiu gata să îndemn aceste guverne să lupte mai departe. Năzuințele noastre nu pot fi pe deplin înfăptuite decît prin răsturnarea întregului sistem capitalist. Iată ce ne-ar putea spune țăranul, și el ne-ar învinui că sîntem de o intransigență inutilă și că ne pierdem în lucruri mărunte atunci cînd pentru noi principalul este să dezvăluim întreaga mîrșăvie, întreaga ticăloșie a burgheziei și a călăilor ei încoronați și neîncoronați, co-coțați în fruntea guvernelor.

Nu ne este îngăduit acest lucru, nu trebuie să oferim guvernelor posibilitatea de a-și lua drept paravan intransigența noastră și de a ascunde popoarelor motivele pentru care sînt trimise la măcel. Asta nu este decît o picătură, dar nu ne e îngăduit, nu trebuie să renunțăm la această picătură, care găurește piatra politicii burgheze de cotropire. Caracterul ultimativ ar ușura situația adversarilor noștri. Noi însă vom înfățișa poporului toate condițiile. Vom pune toate guvernele în fața condițiilor noastre, și ele să ne dea răspunsul în fața popoarelor lor. Toate propunerile de pace le vom supune hotărîrii Adunării constituante.

Mai este un punct căruia trebuie, tovarăși, să-i acordați cea mai mare atenție. Tratatele secrete trebuie să fie date publicității. Trebuie anulate clauzele cu privire la anexiuni și la contribuții. Dar sînt clauze și clauze, tovarăși ; guvernele prădălnice au încheiat acorduri nu numai cu privire la jafuri ; printre acestea, ele introduceau și acorduri economice și diferite alte clauze privitoare la relațiile de bună vecinătate.

Noi nu ne legăm prin tratate. Nu ne vom lăsa prinși în mrejele tratatelor. Noi respingem toate punctele privitoare la jafuri și la acte de violență, dar vom accepta bucuros toate clauzele referitoare la relații de bună vecinătate și la acorduri economice ; aceste clauze nu le putem respinge. Noi propunem un armistițiu pe un termen de trei luni — alegem un termen lung pentru că popoarele sînt istovite, pentru că, după acest măcel

sîngeros, care durează de mai bine de trei ani, ele jinduiesc după odihnă. Trebuie să înțelegem că este necesar ca popoarele să chibzuiască asupra condițiilor de pace, să-și exprime voința prin parlament, dar pentru toate acestea e nevoie de timp. Cerem un armistițiu de lungă durată pentru ca armata care se află în tranșee să se odihnească după acest coșmar de asasinat fără număr, dar nu respingem nici propunerile de încheiere a unui armistițiu pe un termen mai scurt ; le vom examina și va trebui să le acceptăm, chiar dacă ni se va propune un armistițiu de o lună sau de o lună și jumătate. Propunerea noastră de armistițiu nu trebuie nici ea să fie ultimativă, căci nu înțelegem să oferim dușmanilor noștri posibilitatea de a ascunde popoarelor întregul adevăr, luîndu-și drept paravan intransigența noastră. Nu trebuie să fie ultimativă, căci guvernul care nu dorește încheierea armistițiului este un guvern criminal. Or, dacă nu vom da propunerii noastre de armistițiu un caracter ultimativ, aceasta va face ca guvernele care o vor respinge să apară în ochii popoarelor lor ca niște criminali, iar cu asemenea criminali popoarele nu se vor purta cu mînuși. Ni se obiectează că, dacă nu vom formula propunerea în termeni ultimativi, aceasta ar fi o dovadă a neputinței noastre ; dar e timpul să lăsăm la o parte în discuții întreaga minciună burgheză cu privire la forța poporului. Forța, în concepția burgheziei, există atunci cînd masele merg orbește la măcel, supunîndu-se ordinelor guvernelor imperialiste. Burghezia consideră că un stat este puternic numai atunci cînd, folosind întreaga putere a aparatului guvernamental, poate să arunce masele în direcția în care vor guvernanții burgheziei. Altceva înțelegem noi prin forță. În concepția noastră, un stat este puternic prin conștiința maselor. El este puternic atunci cînd masele știu totul, cînd sînt în stare să judece totul și cînd fac totul în mod conștient. Nu trebuie să ne temem să spunem adevărul în ceea ce privește oboseala, căci care stat nu este obosit acum, care popor nu vorbește deschis despre acest lucru ? Iată, de pildă, Italia, unde această oboseală a dat naștere unei mișcări revoluționare de lungă durată, care cerea încetarea măcelului. Iar în Germania nu au oare loc demonstrații de

masă ale muncitorilor, în timpul cărora sînt lansate lozinci pentru încetarea războiului? Oare nu oboseala a provocat răscoala din flota germană, reprimată cu atîta cruzime de călăul Wilhelm și de slugile lui? Dacă sînt cu puțință asemenea fenomene într-o țară atît de disciplinată cum este Germania, unde oamenii au început să vorbească de oboseală și de încetarea războiului, n-avem de ce ne teme să spunem și noi deschis acest lucru, căci acesta-i adevărul, deopotrivă de valabil atît pentru noi, cît și pentru toate țările beligerante și chiar nebeligerante.

4

RAPORT ASUPRA PĂMÎNTULUI .
26 OCTOMBRIE (8 NOIEMBRIE)

Credem că revoluția a demonstrat și a dovedit cât de important este ca problema pământului să fie pusă limpede. Dezlănțuirea insurecției armate, a celei de-a doua revoluții — Revoluția din Octombrie —, dovedește clar că pământul trebuie să treacă în mâinile țăranilor. Guvernul care a fost răsturnat și partidele conciliatoriste, partidul menșevic și cel socialist-revoluționar¹², au făcut o crimă amînînd sub diferite pretexte rezolvarea problemei pământului și aducînd astfel țara la ruină și la răscoala țărănească. Cuvintele lor despre pogromuri și despre anarhia de la sate sună fals, a minciună lașă. Unde și cînd s-a mai întîmplat ca niște măsuri înțelepte să provoace pogromuri și anarhie? Dacă guvernul ar fi procedat cu înțelepciune și dacă măsurile lui ar fi urmărit satisfacerea nevoilor sărăcimii satelor, s-ar mai fi agitat oare masa țărănească? Dar toate măsurile guvernului, aprobate de Sovietele lui Avksentiev și Dan, au fost îndreptate împotriva țăranilor, împingîndu-i la răscoală.

Provocînd răscoala, guvernul a început să vocifereze împotriva pogromurilor și a actelor de anarhie pe care el însuși le provocase. El voia să înăbușe răscoala în foc și sînge, dar a fost el însuși măturat de insurecția armată a soldaților, marinarilor și muncitorilor revoluționari. Guvernul revoluției muncitorești-țărănești trebuie să rezolve în primul rînd problema pământului, ceea ce va liniști și va satisface masele imense ale sărăcimii satelor. Vă voi citi punctele decretului pe care trebuie să-l dea

guvernul vostru sovietic. La unul din punctele acestui decret veți găsi mandatul pentru comitetele agrare, întocmit în baza celor 242 de mandate ale Sovietelor locale de deputați ai țăranilor.

DECRET ASUPRA PĂMÎNTULUI

1) Proprietatea moșierească asupra pământului se desființează imediat, fără nici o despăgubire.

2) Pământurile moșierești, precum și toate pământurile coroanei, mănăstirești și bisericești, cu tot inventarul lor viu și mort, cu toate acareturile și accesoriile lor, trec, pînă la întrunirea Adunării constituante, la dispoziția comitetelor agrare de plasă și a Sovietelor județene de deputați ai țăranilor.

3) Orice avariere a bunurilor confiscate, care de acum înainte aparțin întregului popor, este declarată crimă gravă și se pedepsește de către justiția revoluționară. Sovietele județene de deputați ai țăranilor vor lua toate măsurile necesare pentru ca la confiscarea pământurilor moșierești să se păstreze cea mai riguroasă ordine, pentru a se stabili care anume terenuri și pînă la ce întindere sînt supuse confiscării, pentru a se inventaria exact întreaga avere confiscată și pentru a se asigura cea mai strictă pază revoluționară a întregii gospodării agricole, care trece în mâinile poporului împreună cu toate clădirile, uneltele, vitele, rezervele de produse etc.

4) Pînă în momentul cînd Adunarea constituantă va lua o hotărîre definitivă în această privință, pentru înfăptuirea marilor prefaceri agrare pretutindeni trebuie să servească drept îndreptar următorul mandat al țăranilor, întocmit de redacția ziarului „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia”¹³ pe baza a 242 de mandate locale ale țăranilor și publicat în numărul 88 al acestui ziar (Petrograd, nr. 88 din 19 august 1917).

MANDATUL ȚĂRANILOR CU PRIVIRE LA PĂMÎNT

„Problema pământului, în toată amploarea ei, poate fi rezolvată numai de către o Adunare constituantă a întregului popor.

Cea mai justă rezolvare a problemei pământului este următoarea :

1) Dreptul de proprietate privată asupra pământului se desființează pentru totdeauna; pământul nu poate fi nici vîndut, nici cumpărat, nici dat în arendă sau ipotecat, nici înstrăinat în vreun alt mod.

Toate pămînturile: ale statului, domeniiale, ale coroanei, mănăstirești, bisericesti, posesionale, precum și majoratele*, pămînturile aflate în proprietate privată, pămînturile obștilor și ale țărănilor etc. se expropriază fără despăgubiri, devenind un bun al iatregului popor și trecînd în folosința tuturor celor care le muncesc.

Celor care au suferit de pe urma răsturnării relațiilor de proprietate li se recunoaște numai dreptul de a beneficia de sprijin obștesc pe timpul necesar pentru a se adapta noilor condiții de existență.

2) Toate bogățiile subsolului: minereurile, petrolul, cărbunele, sarea etc., precum și pădurile și apele de importanță națională trec în folosința exclusivă a statului. Toate rîurile mici, lacurile, pădurile etc. trec în folosința obștilor, cu condiția să fie administrate de organele de autoadministrare locale.

3) Terenurile pe care există gospodării cu culturi speciale: grădini, plantații, răsadnițe, pepiniere, sere etc. nu sînt supuse împărțirii; ele vor fi transformate în gospodării model și date în folosința exclusivă a statului sau a obștilor, în funcție de întinderea și însemnătatea lor.

Pământul din jurul casei, împreună cu grădinile de fructe și de zarzavat de pe lîngă casă, atît la orașe cît și la sate, rămîne în folosința proprietarilor actuali, iar întinderea acestor terenuri și cuantumul impozitului care urmează să fie plătit pentru folosința lor se stabilesc prin lege.

4) Crescătoriile de cai, crescătoriile de vite și de păsări de rasă aparținînd statului, particularilor etc. se confiscă, devenind bunuri ale întregului popor și trecînd în folosința exclusivă a statului sau a obștii, în funcție de mărimea și însemnătatea lor.

Problema despăgubirilor urmează să fie examinată de Adunarea constituantă.

5) Întregul inventar agricol viu și mort al pămînturilor confiscate trece, fără despăgubire, în folosința exclusivă a statului sau a obștii, în funcție de întinderea și însemnătatea acestor pămînturi.

Confiscarea inventarului nu se aplică țărănilor cu pămînt puțin.

6) De dreptul de folosință a pământului se bucură toți cetățenii statului rus (fără deosebire de sex) care doresc să-l lucreze cu brațele lor, cu ajutorul familiei lor sau în tovarășie, și numai atîta timp cît sînt în stare să-l lucreze. Munca salariată nu este admisă.

În cazul cînd vreunul dintre membrii obștii sătești devine inapt de muncă pe o perioadă care nu depășește 2 ani, obștea sătească

* — proprietate imobiliară — inalienabilă și indivizibilă — care se transmitea prin succesiune, de obicei, primului născut. — Nota trad.

își ia obligația ca în perioada respectivă, pînă la redobîndirea capacității de muncă de către acesta, să-i vină în ajutor lucrîndu-i pămîntul în comun.

Agricultorii care, din cauza bătrîneții sau a invalidității, nu-și mai pot lucra singuri pămîntul pierd dreptul la folosința lui, cîpătînd în schimb o pensie din partea statului.

7) Folosința pămîntului trebuie să fie egalitară, adică pămîntul trebuie să fie repartizat între cei ce-l muncesc, în funcție de condițiile locale, după norma de muncă sau de consum.

Formele de folosință a pămîntului trebuie să fie cu desăvîrșire libere : gospodării individuale, hutore *, obști, arteluri, după cum se va hotărî în fiecare sat sau cătun.

8) După expropriere, tot pămîntul intră în fondul agrar al întregului popor. Repartizarea pămîntului între cei ce muncesc este asigurată de organele de autoadministrare locală și centrală, începînd cu obștile sătęști și orășenești — organizate pe baze democratice, în cadrul cărora nu se face deosebire de stare socială — și terminînd cu instituțiile centrale ale regiunilor.

Fondul agrar este supus unor reîmpărțiri periodice, în funcție de creșterea populației și de ridicarea productivității și nivelului agriculturii.

La modificarea hotarelor dintre loturi, nucleul inițial al lotului trebuie să rămînă neatins.

Pămîntul persoanelor care încetează de a mai fi membri ai obștii reîntre în fondul agrar, iar la primirea acestor loturi rudele cele mai apropiate ale foștilor membri și persoanele indicate de aceștia se bucură de prioritate.

Valoarea investițiilor pentru îngrășăminte și ameliorări (îmbunătățiri radicale) ale pămîntului, în cazul cînd n-au fost folosite înainte ca lotul să reîntre în fondul agrar, trebuie să fie rambursată.

Dacă în unele localități fondul agrar existent se va dovedi a fi neîndestulător pentru satisfacerea nevoilor întregii populații locale, prisosul de populație trebuie mutat în alte locuri.

Organizarea mutării, precum și cheltuielile de mutare și de înregistrare cu inventar etc. urmează să fie suportate de stat.

Mutarea se face în următoarea ordine : în primul rînd țărani fără pămînt care doresc să se mute, apoi elementele vicioase din obștile sătęști, dezertorii etc. și, în sfîrșit, prin tragere la sorți sau prin bună învoială*.

Acest mandat, fiind în întregime expresia voinței absolute a imensei majorități a țărănilor conștienți din întreaga Rusie, este declarat, pînă la întrunirea Adunării

* — gospodărie țărănească individuală pe un teren aflat în folosința proprietarului ei și situat în afara obștii sătęști. — *Nota trad.*

constituante, lege provizorie, care va fi pusă în aplicare — pe cât posibil — imediat, iar în ceea ce privește anumite prevederi ale sale, în mod treptat, în ritmul stabilit de Sovietele județene de deputați ai țăranilor.

5) Pământurile țăranilor de rînd și ale cazacilor de rînd nu se confiscă.

Se aud aici voci care spun că decretul și mandatul au fost întocmite de socialiștii-revoluționari. Fie și așa. Are oare importanță cine le-a întocmit? Noi însă, ca guvern democratic, nu putem trece peste o hotărîre a maselor largi ale poporului, chiar dacă n-am fi de acord cu ea. În vîltoarea vieții, punînd în practică această lege, înfăptuind-o pe teren, țăranii vor înțelege ei înșiși care e adevărul. Și chiar dacă țăranii îi vor urma și mai departe pe socialiștii-revoluționari, chiar dacă vor da acestui partid majoritatea în Adunarea constituantă, chiar și atunci vom spune: fie și așa. Viața este cel mai bun dascăl, ea va arăta cine are dreptate, și nu-i nimic dacă la rezolvarea acestei probleme noi vom porni de la un capăt, iar țăranii de la celălalt. Viața ne va apropia în șuvoiul comun al creației revoluționare, în elaborarea unor noi forme de stat. Trebuie să urmăm viața, trebuie să lăsăm maselor populare toată libertatea de creație. Vechiul guvern, doborât de insurecția armată, voia să rezolve problema agrară prin intermediul vechii birocrății țariste, care nu fusese înlocuită. Dar, în loc de a rezolva această problemă, birocrăția nu făcea decît să lupte împotriva țăranilor. Țăranii au învățat cîte ceva în cele opt luni ale revoluției noastre, vor să rezolve ei înșiși toate problemele în legătură cu pămîntul. De aceea noi ne pronunțăm împotriva oricăror amendamente la acest proiect de lege; noi nu vrem să intrăm în amănunte, căci ceea ce întocmim aici e un decret, și nu un program de acțiune. Rusia este mare, și în cadrul ei condițiile locale sînt variate; noi credem că țărănimea va ști ea însăși,

mai bine decît noi, să rezolve problema în mod just, așa cum se cuvine. Important nu este dacă o va rezolva în spiritul nostru sau în spiritul programului socialiștilor-revoluționari. Important este ca țărănimea să capete certitudinea că nu mai există moșieri la sate și că țărani trebuie să rezolve ei înșiși toate problemele, să-și organizeze ei înșiși viața. (Aplauze puternice.)

5

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA FORMAREA GUVERNULUI MUNCITORESC ȘI ȚĂRĂNESC

Congresul general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Rusia hotărăște :

Pentru a conduce țara pînă la întrunirea Adunării constituante să se formeze un guvern provizoriu muncitoresc și țărănesc, care să poarte denumirea de Consiliu al Comisarilor Poporului. Conducerea diferitelor domenii ale vieții de stat se încredințează unor comisii ai căror membri, în strînsă unire cu organizațiile de masă ale muncitorilor, muncitoarelor, marinarilor, soldaților, țăranilor și funcționarilor, să asigure înfăptuirea programului proclamat de congres. Puterea guvernamentală aparține colegiului de președinți ai acestor comisii, adică Consiliului Comisarilor Poporului.

Dreptul de control asupra activității comisarilor poporului și dreptul de a-i destitui revin Congresului general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Rusia și Comitetului Executiv Central al acestuia.

În momentul de față Consiliul Comisarilor Poporului este alcătuit din următoarele persoane :

Președinte al Consiliului — *Vladimir Ulianov (Lenin)* ;

Comisar al poporului pentru afacerile interne — *A. I. Rîkov* ;

Agricultura — *V. P. Miliutin* ;

Munca — *A. G. Șleapnikov* ;

Treburile militare și maritime — un comitet format din : *V. A. Ouseenko (Antonov)*, *N. V. Krîlenko* și *P. E. Dîbenko* ;

Comerț și industrie — *V. P. Noghin* ;
Învățământul public — *A. V. Lunacearski* ;
Finanțe — *I. I. Skvorțov (Stepanov)* ;
Afacerile externe — *L. D. Bronștein (Troțki)* ;
Justiție — *G. I. Oppokov (Lomov)* ;
Aprovizionare — *I. A. Teodorovici* ;
Poștă și telegraf — *N. P. Avilov (Glebov)* ;
Președinte pentru problemele naționalităților —
I. V. Djugașvili (Stalin).

Postul de comisar al poporului pentru căile ferate rămâne deocamdată neocupat.

Scris la 26 octombrie
(8 noiembrie) 1917

PROIECT DE LEGE
CU PRIVIRE LA CONTROLUL MUNCITORESC ¹⁴

1. În toate întreprinderile industriale, comerciale, bancare, agricole etc. cu un număr de cel puțin 5 muncitori și funcționari (în total) sau cu un fond de rulment de cel puțin 10 000 de ruble anual se introduce *controlul muncitoresc* asupra producției, păstrării și cumpărării-vânzării tuturor produselor și materiilor prime.

2. Controlul muncitoresc este exercitat de toți muncitorii și funcționarii întreprinderii fie direct, dacă întreprinderea este atât de mică încât acest lucru să fie cu putință, fie prin reprezentanții lor aleși, care trebuie să fie aleși *neîntârziat* în adunări generale, în cadrul cărora să se întocmească procese-verbale de alegere și să se comunice guvernului și Sovietelor locale de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor numele celor aleși.

3. Scoaterea din funcțiune a unei întreprinderi sau a unei industrii de importanță națională (vezi § 7), precum și orice modificări în activitatea ei fără permisiunea reprezentanților aleși ai muncitorilor și funcționarilor sînt cu desăvîrșire interzise.

4. Acestor reprezentanți aleși trebuie să le fie permis accesul la *toate* registrele și documentele, fără excepție, precum și la *toate* depozitele și stocurile de materiale, unelte și produse, fără nici o excepție.

5. Hotărârile reprezentanților aleși ai muncitorilor și funcționarilor sînt obligatorii pentru proprietarii întreprinderilor și pot fi anulate numai de către sindicate și de către congresele sindicale.

6. În toate întreprinderile de importanță națională, *toți* proprietarii și *toți* reprezentanții aleși ai muncitorilor și funcționarilor, aleși pentru a exercita controlul muncitoresc, sînt declarați răspunzători față de stat pentru menținerea celei mai riguroase ordini și discipline, precum și pentru paza bunurilor. Cei ce se vor face vinovați de neglijență, de tăinuire a rezervelor, a dărilor de seamă etc. se vor pedepsi cu confiscarea întregii averi și cu închisoare pînă la 5 ani.

7. Întreprinderi de importanță națională sînt considerate toate întreprinderile care lucrează pentru nevoile apărării, precum și cele care într-un fel sau altul sînt legate de producția de bunuri necesare pentru existența masei populației.

8. Regulile mai amănunțite ale controlului muncitoresc vor fi stabilite de către Sovietele locale de deputați ai muncitorilor și de către conferințele comitetelor de întreprindere, precum și de către comitetele funcționarilor la adunările generale ale reprezentanților lor.

*Scris la 26 sau 27 octombrie
(8 sau 9 noiembrie) 1917*

*Publicat pentru prima oară în
1929, în edițiile a 2-a și a 3-a
ale Operelor lui V. I. Lenin,
vol. XXII*

Se tipărește după manuscris

ADNOTĂRI

- 1 „*Către cetățenii Rusiei!*” — apelul a fost scris de V. I. Lenin în numele Comitetului militar-revoluționar de pe lângă Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. La 25 octombrie (7 noiembrie) 1917 apelul a fost publicat în ziarul „*Rabocii i Soldat*”, iar apoi în ziarele „*Derevenskaia Bednota*”, „*Izvestiia C.E.C.*” și în alte ziare.
- „*Rabocii i Soldat*” — cotidian de seară, organ al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd; a apărut de la 17 (30) octombrie 1917 până în februarie 1918. — 1.
- 2 *Comitetul militar-revoluționar de pe lângă Sovietul din Petrograd* a fost creat la 12 (25) octombrie 1917, la indicația C.C. al partidului bolșevic. Din C.M.R. făceau parte reprezentanți ai Comitetului Central al partidului, ai Comitetului din Petersburg, ai Sovietului din Petrograd, ai comitetelor de întreprindere, ai sindicatelor și ai organizațiilor din armată. Desfășurându-și activitatea sub conducerea nemijlocită a Comitetului Central al partidului și păstrînd o legătură strînsă cu organizația bolșevică din armată, C.M.R. a condus acțiunea de formare a detașamentelor Gărzii roșii și de înarmare a muncitorilor. Sarcina principală a C.M.R. era pregătirea insurecției armate conform direcțivelor C.C. al partidului bolșevic. C.M.R. a desfășurat o activitate multilaterală în vederea organizării forțelor de luptă pentru victoria Revoluției Socialiste din Octombrie. Nucleul conducător al C.M.R. îl constituia Centrul militar-revoluționar, care a fost creat la ședința din 16 (29) octombrie 1917 a Comitetului Central; din el făceau parte: A. S. Bubnov, F. E. Dzerjinski, I. V. Stalin, I. M. Sverdlov și M. S. Urișki. Acest centru își desfășura activitatea sub îndrumarea permanentă a lui V. I. Lenin. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie și formarea guvernului sovietic, la al doilea Congres al Sovietelor, sarcina centrală a Comitetului militar-revoluționar a devenit lupta împotriva contrarevoluției și pentru asigurarea ordinii revoluționare. Pe măsură ce se crea și se întărea aparatul sovietic,

C.M.R. își transmitea funcțiile comisariatelor poporului în curs de organizare; la 5 (18) decembrie 1917 C.M.R. a fost desființat. — 1.

- 3 *Ședința (extraordinară) a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd* s-a deschis la 25 octombrie (7 noiembrie), ora 2 și 35 de minute după-amiază. Ședința a ascultat comunicarea Comitetului militar-revoluționar cu privire la răsturnarea guvernului provizoriu și victoria revoluției. Raportul cu privire la sarcinile Puterii sovietice a fost prezentat de V. I. Lenin. Cu o uriașă majoritate de voturi a fost adoptată rezoluția scrisă de Lenin (vezi volumul de față, p. 4—5). — 2.
- 4 Este vorba de documentele diplomației secrete — tratatele secrete încheiate de guvernul țarist, iar apoi și de guvernul provizoriu burghez al Rusiei, cu guvernele Angliei, Franței, Germaniei, Japoniei și ale altor state imperialiste. Începând de la 10 (23) noiembrie 1917, documentele diplomației secrete au fost publicate în ziarele „Pravda” și „Izvestiia C.E.C.”, apoi în decembrie ele au început să apară în ediții separate sub titlul: „Culegere de documente secrete din arhiva fostului minister al afacerilor externe”. Din decembrie 1917 pînă în februarie 1918 au apărut șapte culegeri. Publicarea tratatelor secrete a avut o uriașă însemnătate revoluționar-propagandistică în lupta dusă de guvernul sovietic pentru încheierea unei păci democratice generale fără anexiuni și contribuții, precum și în demascarea caracterului imperialist al primului război mondial. — 2.
- 5 *Al doilea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia* a avut loc la Petrograd în zilele de 25 și 26 octombrie (7 și 8 noiembrie) 1917. La congres au participat și delegați din partea unei serii de Soviete guberniale și județene de deputați ai țăranilor. Potrivit datelor comisiei de verificare a mandatelor, în momentul deschiderii congresului erau prezenți 649 de delegați, dintre care 390 — bolșevici, 160 — socialiști-revoluționari, 72 — menșevici și 14 — menșevici-internaționaliști. Delegații au continuat să sosească și după deschiderea congresului.

Congresul s-a deschis la 25 octombrie, ora 10 și 40 de minute seara, la Smolnii. În acest timp, detașamentele Gărzii roșii, marinarii și partea revoluționară a garnizoanei din Petrograd dezlănțuiau asaltul împotriva Palatului de iarnă, unde, sub paza iuncherilor și a batalioanelor „de șoc”, se afla guvernul provizoriu. Fiind ocupat cu conducerea insurecției, V. I. Lenin nu a luat parte la prima ședință a congresului. În prezidiul congresului au fost aleși 14 bolșevici — V. I. Lenin, V. A. Antonov-Ovseenko, N. V. Krilenko, A. V. Lunacearski și alții, 7 socialiști-revoluționari de stînga, printre care: B. D. Kamkov, V. A. Karelin, M. A. Spiridonova, și 1 reprezentant al Partidului socialist ucrainean. Menșevicii și socialiștii-revolu-

ționari de dreapta au refuzat să facă parte din prezidiu. Liderii aripii de dreapta a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari cereau să se înceapă tratative cu guvernul provizoriu în vederea formării unui guvern de coaliție, calificând revoluția socialistă în curs de desfășurare drept un complot. Convingându-se că majoritatea congresului îi sprijină pe bolșevici, menșevicii, socialiștii-revoluționari și bundiștii au părăsit congresul. La 26 octombrie (8 noiembrie), ora 4 dimineața, congresul a ascultat comunicarea cu privire la ocuparea Palatului de iarnă și la arestarea guvernului provizoriu și a adoptat apelul „Către muncitori, soldați și țărani!”, scris de Lenin, în care se proclama trecerea puterii în mâna Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor. Ședința s-a terminat la ora șase dimineața.

Ședința a doua a congresului s-a deschis la 26 octombrie (8 noiembrie), ora 9 seara. Lenin a prezentat rapoartele asupra păcii și asupra pământului. La congres au fost adoptate istoricele decrete asupra păcii și asupra pământului, scrise de Lenin. Congresul a format guvernul muncitoresc-țăranesc — Consiliul Comisarilor Poporului, în frunte cu V. I. Lenin. Socialiștii-revoluționari de stînga au refuzat să facă parte din guvernul sovietic, în care au intrat numai bolșevici. Din Comitetul Executiv Central din Rusia ales de congres făceau parte 101 persoane, dintre care: 62 bolșevici, 29 socialiști-revoluționari de stînga, 6 social-democrați internaționaliști, 3 — din partea Partidului socialist ucrainean și 1 — din partea eserilor-maximaliști. Congresul a hotărît de asemenea că C.E.C. din Rusia poate fi completat cu reprezentanți ai Sovietelor satești și ai organizațiilor din armată, precum și cu reprezentanți ai grupurilor care au părăsit congresul. Congresul și-a încheiat lucrările la ora 6 dimineața. — 7.

- 6 Este vorba de Comitetul Executiv Central ales la primul Congres general al Sovietelor din Rusia, care a avut loc la Petrograd între 3 și 24 iunie (16 iunie și 7 iulie) 1917. În Comitetul Executiv Central al primei legislaturi, majoritatea o aveau socialiștii-revoluționari de dreapta și menșevicii, care se situau pe poziția sprijinirii guvernului provizoriu burghez. — 11.
- 7 Este vorba de țările participante la războiul imperialist mondial (1914—1918): pe de o parte, blocul țărilor Antantei (Franța, Marea Britanie, Rusia, Italia și S.U.A., care li s-a alăturat), precum și Belgia, Serbia, România, Japonia și China, iar pe de altă parte — așa-zisa Cvadruplă alianță — Germania, Austro-Ungaria, Turcia și Bulgaria. — 13.
- 8 *Mișcarea cartistă din Anglia, cartism* (de la cuvîntul englez charter — cartă) — mișcare revoluționară de masă a muncitorilor englezi din deceniile al 4-lea și al 5-lea ale secolului

al XIX-lea. Centrul organizatoric al acestei mișcări era „Asociația muncitorilor din Londra“. În 1838, conducerea asociației a întocmit o petiție (Cartă a poporului) adresată parlamentului, care conținea următoarele revendicări: vot universal pentru bărbații care au împlinit vârsta de 21 de ani, vot secret, desființarea censului de avere pentru cei ce candidează la alegerile de deputați în parlament, noi alegeri anuale în parlament etc. În 1840 a luat ființă „Asociația națională cartistă“, primul partid muncitoresc de masă din istoria mișcării muncitorești. La 2 mai 1842 a fost depusă în parlament o a doua petiție a cartiștilor, prin care se revendica reducerea zilei de muncă, mărirea salariilor etc. Petiția a fost respinsă de parlament. Drept răspuns, cartiștii au organizat o grevă generală. În 1848, cartiștii se pregăteau să organizeze o cortegiu de masă spre parlament pentru a prezenta o a treia petiție, dar guvernul a concentrat trupe și a împiedicat formarea cortegiului. Cîteva luni mai târziu, petiția a fost examinată și respinsă. După 1848, mișcarea cartistă a început să decadă. Principala cauză a insucceselor mișcării cartiste a fost lipsa unui program și a unei tactici precise, precum și lipsa unei conduceri proletare consecvent revoluționare. Totuși, cartiștii au exercitat o mare influență atît asupra istoriei politice a Angliei, cît și asupra evoluției mișcării muncitorești internaționale. V. I. Lenin a caracterizat cartismul ca fiind „cea dintîi mișcare revoluționară proletară, mișcare largă, cu adevărat de masă, încheagată din punct de vedere politic“ (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 293). — 16.

- 9 *Legea excepțională împotriva socialiștilor* a fost introdusă în Germania în 1878 de guvernul Bismarck, în vederea luptei împotriva muncitorilor și a mișcării socialiste. Prin această lege erau interzise toate organizațiile partidului social-democrat, organizațiile muncitorești de masă, presa muncitorească și erau confiscate publicațiile socialiste; social-democrații erau prigoniți, expulzați. Dar represuniile nu au reușit să zdrobească partidul social-democrat, a cărui activitate a fost reorganizată și adaptată la condițiile ilegalității: a fost organizată apariția în străinătate a ziarului „Der Sozial-Demokrat“, organul central al partidului; tot acolo s-au ținut regulat congresele partidului (în 1880, 1883 și 1887); în Germania au fost repede refăcute, în condițiile ilegalității, organizațiile și grupurile social-democrate, în fruntea cărora se afla Comitetul Central ilegal. Totodată, partidul a folosit pe scară largă posibilitățile legale pentru a-și întări legăturile cu masele, iar influența lui a crescut neîncetat: numărul voturilor întrunite de social-democrați în alegerile pentru Reichstag a crescut, din 1878 pînă în 1890, de peste trei ori. Un mare ajutor au primit social-democrații germani din partea lui K. Marx și F. Engels. În 1890, sub pre-

siunea mișcării muncitorești de masă, care devenea din ce în ce mai puternică, legea excepțională împotriva socialiștilor a fost abrogată. — 16.

- 10 Lenin se referă la apelul Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd „Către popoarele din lumea întreagă”, publicat în nr. 15 al ziarului „Izvestiia Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd” din 15 martie 1917. — 17.
- 11 Lenin se referă la acțiunile revoluționare ale marinarilor din flota germană care au avut loc în august 1917. Acțiunile au fost conduse de organizația revoluționară a marinarilor, care la sfârșitul lunii iulie număra 4 000 de membri. În fruntea organizației se aflau marinarii Max Reichpitsch și Albin Kebis de pe nava „Friedrich cel Mare”. Organizația a hotărât să lupte pentru o pace democratică și să pregătească insurecția. La începutul lunii august, în flotă au început acțiuni fățișe. Marinarii de pe vasul de linie „Prințul-regent Luitpold”, care se afla la Wilhelmshafen, au debarcat cu de la sine putere ca să lupte pentru eliberarea tovarășilor lor arestați anterior pentru că au participat la o grevă; la 16 august fochiștii de pe vasul „Westfalia” au refuzat să iasă la lucru. În același timp s-a răscolat echipajul de pe crucișătorul „Nürnberg”, care se afla în larg. Mișcarea din rândurile marinarilor s-a extins asupra navelor din câteva escadre din Wilhelmshafen. Acțiunile revoluționare din flota germană au fost înăbușite cu cruzime. Conducătorii mișcării, Reichpitsch și Kebis, au fost împușcați, iar ceilalți marinari care au participat activ la mișcare au fost condamnați la ani grei de muncă silnică. — 18.
- 12 *Socialiștii-revoluționari (eserii)* — partid mic-burghez din Rusia; a luat ființă pe la sfârșitul anului 1901 — începutul anului 1902, prin contopirea diferitelor cercuri și grupuri narodnice („Uniunea socialiștilor-revoluționari”, Partidul socialiștilor-revoluționari etc.). Concepțiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodnice și revizioniste. Eserii, după cum spunea Lenin, încercau să cîrpească „găurile narodnicismului” cu „peticele «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului” (Opere complete, vol. 11, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 283). În anii primului război mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe pozițiile social-șovinismului.
După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, eserii împreună cu menșevicii au constituit principalul sprijin al guvernului provizoriu burghezo-moșieresc contrarevoluționar, iar liderii partidului lor (Avksentiev, Kerenski, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea țărănimii de a se trece la lichidarea proprietății funciare moșierești și s-a pronunțat pentru menținerea proprietății moșierești asupra pământului; miniștrii eseri din guvernul pro-

vizoriu trimiteau detașamente de represiune împotriva țăranilor care ocupau pământurile moșierești.

La sfârșitul lunii noiembrie 1917, aripa stîngă a eserilor a format partidul de sine stătător al eserilor de stînga.

În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, eserii au desfășurat o activitate subversivă contrarevoluționară, au dat un sprijin activ intervenționiștilor și albgardiștilor, au participat la comploturi contrarevoluționare și au pus la cale acte teroriste împotriva activiștilor Statului sovietic și ai partidului comunist. După terminarea războiului civil, eserii și-au continuat activitatea lor dușmănoasă atît în interiorul țării, cît și în tabăra emigranților albgardiști. — 23.

- 13 „*Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia*” — cotidian, organ oficial al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia. A apărut la Petrograd de la 9 (22) mai pînă în decembrie 1917; ziarul exprima punctul de vedere al aripii de dreapta a partidului socialiștilor-revoluționari. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; a fost interzis din pricina orientării lui contrarevoluționare. — 24.
- 14 Legea cu privire la controlul muncitoresc asupra producției a început să fie elaborată imediat după victoria Revoluției Socialiste din Octombrie. „Proiectul de lege cu privire la controlul muncitoresc”, scris de V. I. Lenin la 26 sau 27 octombrie (8 sau 9 noiembrie) 1917, a fost discutat în cadrul unei consfătuiri a Consiliului central al comitetelor de întreprindere din Petrograd, la care a participat și V. I. Lenin și, în linii generale, a fost adoptat de consfătuire. Apoi, la 27 octombrie proiectul a fost înaintat spre examinare Consiliului Comisarilor Poporului, care i-a însărcinat pe V. P. Miliutin și pe I. Larin să întocmească în decurs de două zile un proiect amănunțit de lege cu privire la controlul muncitoresc. Dar proiectul elaborat de ei era în contradicție cu sarcinile controlului muncitoresc revoluționar formulate de Lenin. Din el lipsea, de pildă, un punct de mare importanță, și anume specificarea că hotărârile adoptate de organele controlului muncitoresc sînt obligatorii pentru proprietarii de întreprinderi. La baza elaborării mai departe a proiectului de lege cu privire la controlul muncitoresc a stat proiectul lui Lenin, care la 1 (14) noiembrie a fost publicat cu unele completări în „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva” nr. 3 sub titlul: „Proiect de lege cu privire la controlul muncitoresc (înaintat spre examinarea comisiei pentru problemele muncii)”. Cu prilejul discutării în continuare a proiectului s-a propus ca organele locale ale controlului muncitoresc să fie înlocuite cu organe de stat și controlul muncitoresc să nu fie introdus în toate întreprinderile, ci numai în fabricile și uzinele mari, la căile ferate etc. Lenin a insistat asupra necesității de a se stimula inițiativa muncitorilor în introducerea controlului muncitoresc pretutindeni. Elaborarea

definitivă a proiectului a fost încredințată unei comisii create la ședința din 8 (21) noiembrie a C.E.C. din Rusia. La 14 (27) noiembrie C.E.C. din Rusia a examinat proiectul prezentat de comisie și a adoptat decretul intitulat: „Legea cu privire la controlul muncitoresc”. În decret și-au găsit reflectarea principalele teze din proiectul lui Lenin. Decretul a fost publicat la 16 (29) noiembrie în „Izvestiia C.E.C.” nr. 227.

Adoptarea „Legii cu privire la controlul muncitoresc” a contribuit la dezvoltarea pe scară largă a inițiativei muncitorilor în introducerea controlului asupra producției și repartiției produselor. Pe baza „Legii cu privire la controlul muncitoresc”, o serie de Soviete locale, birouri și conferințe ale comitetelor de întreprindere au elaborat instrucțiuni concrete în legătură cu aplicarea controlului muncitoresc. O foarte mare însemnătate pentru realizarea practică a controlului muncitoresc au avut-o instrucțiunile elaborate de Consiliul comitetelor de întreprindere din Petrograd. Secretariatul C.C. al partidului a considerat că aceste instrucțiuni trebuie trimise muncitorilor din întreprinderi atunci când cer lămuriri în legătură cu aplicarea controlului muncitoresc. Introducerea controlului muncitoresc asupra producției a avut un rol important în pregătirea naționalizării industriei. Făcînd bilanțul primului an de construcție socialistă, în cuvîntarea rostită la 6 noiembrie 1918 la cel de-al VI-lea Congres extraordinar al Sovietelor din Rusia, V. I. Lenin a spus: „Noi n-am decretat dintr-o dată socialismul în întreaga noastră industrie, pentru că socialismul poate să se organizeze și să se consolideze numai atunci cînd clasa muncitoare a învățat să conducă, cînd autoritatea maselor muncitoare s-a consolidat. Fără aceasta socialismul rămîne un simplu deziderat. De aceea am introdus controlul muncitoresc, știind că aceasta era o măsură contradictorie, o măsură incompletă, dar că era necesar ca muncitorii să pășească ei înșiși la realizarea măreței opere a construirii industriei unei țări imense — fără exploatare, împotriva exploatarelor...” (Opere, vol. 28, București, Editura politică, 1959, p. 127). — 31.

- 15 *Consfătuirea reprezentanților regimentelor din garnizoana Petrograd din 29 octombrie (11 noiembrie) 1917*, convocată de Comitetul militar-revoluționar, a fost consacrată problemei apărării Petrogradului împotriva forțelor contrarevoluției. La consfătuire au participat 40 de reprezentanți ai unităților militare. Pe ordinea de zi erau următoarele probleme: 1. Informări. 2. Formarea statului-major. 3. Înarmarea unităților. 4. Instaurarea ordinii în oraș. După raportul special asupra situației de pe front, consfătuirea a ascultat raportul lui V. I. Lenin, președintele Consiliului Comisarilor Poporului, cu privire la momentul actual. Lenin a luat cuvîntul și în legătură cu celelalte probleme de pe ordinea de zi. O serie de participanți la consfătuire au prezentat informări asupra situației din diferite unități.